

JAMMERBUGT
KOMMUNE

ÅBENT LAND PÅ DAGSORDNEN

- et utraditionelt samarbejde om natur og turisme

Eksempelprojekt Plan09

Indledning

I Jammerbugt Kommune er det åbne land et stort potentiale, og det kan med store fordele få en central placering i den fremtidige kommunale udviklingsstrategi. Dog er en betingelse for det, at politikerne har et engagement i det åbne land og har lyst til selv at udvikle strategier og formulere visioner.

Jammerbugt Kommune er af Plan09 udpeget til at lade projektet "Åbent land på dagsordenen" være et eksempel på utraditionel opbygning af politisk ejerskab og engagement.

Projektet "Åbent land på dagsordenen" tager afsæt i en screening af det åbne lands natur, kulturmiljøer og landskaber i Jammerbugt Kommune. Der afholdes tre workshops med politikere, embedsmænd, Danmarks Naturfredningsforening (DN) og LandboNord. De tre workshops rummer besøg på udvalgte modelområder samt oplysende og debatskabende fortællinger af involverede konsulenter. Afslutningsvis afholdes et debatskabende seminar med det formål at formulere visioner, der skal være en del af planlægningen i Jammerbugt Kommune.

Indhold

Indledning	2
Indhold	2
Projektets formål	3
Projektorganisation	4
Rollefordeling	5
Projektets proces og indhold	6
Workshops og seminar	7
Tidsplan	8
Sammenhæng med planprocessen i Jammerbugt Kommune	9
Informationsformidling & PR	10
Økonomi	10
Succeskriterier	11
Perspektivering	12
Bilag	14

Projektets formål

I Jammerbugt Kommune kommer det åbne land på den politiske dagsorden gennem et holdningsdannende projekforløb med workshops og debatseminar. Alle politikere fra Jammerbugt Kommune og embedsmænd fra Natur og Miljø Team i Jammerbugt Kommune skal sammen med repræsentanter for DN og den lokale landboforening LandboNord, udvikle visioner for kommunens store naturressourcer og spændende kulturmiljøer og landskaber med fokus på turisme og friluftsliv.

Med kommunalreformen overtager kommunerne planlægningen i det åbne land, og det er vigtigt, at alle politikere og embedsmænd bliver rustede til at håndtere dette nye forvaltningsområde. I det åbne land har mange aktører forskellige interesser; landbruget, turisterhvervene og mange interesseorganisationer, og de vil holde skarpt øje med de politiske beslutninger, som træffes. På denne baggrund er projektet baseret på samarbejde med DN og LandboNord, så det er muligt at få indblik i forskellige syn på naturens benyttelse.

Med projektet "åbent land på dagsordenen" klædes politikerne på til at føre politik i det åbne land, ved at få en grundlæggende viden om kommunens natur, kulturmiljøer og landskaber. Sammen med embedsmænd, DN, LandboNord og fagligt stærke konsulenter deltager de i projektets workshops og seminarer. Denne konstellation giver gode betingelser for vidensdeling og dialog om det åbne land i Jammerbugt Kommune.

Med "Åbent land på dagsordenen" har Jammerbugt Kommune også visioner om, hvordan dette fokus vil smitte af både internt i forvaltningen og eksternt til borgerne. I andre forvaltninger kan mange initiativer indenfor f.eks. sundhed, skoler eller kultur motiveres gennem øget fokus på det åbne land. Blandt borgerne kan der udvikles en øget bevidsthed om kommunens kvaliteter, og en fælles identitet for den nye kommune kan vokse op.

Formålet med projektet kan sammenfattes til følgende elementer:

- At øge det generelle vidensniveau om Jammerbugt Kommunes natur, landskaber og kulturmiljøer.
- At etablere et ejerskab og engagement hos alle politikere til at medtage det åbne land som et nyt og væsentligt element i planlægningen.
- At skabe en kreativ proces med prioritering af den positive dialog med interessenter for at befordre de fremtidige politiske diskussioner og prioriteringer.

Projektorganisation

Projektets øverst ansvarlige er styregruppen, der er organisatorisk placeret under direktionen. Dette er gjort med henblik på koordinering mellem stabens udviklingsafdeling, som har ansvaret for den overordnede planlægning, og Teknik- og Miljøforvaltningen, som har ansvaret for administrationen af den fysiske planlægning og naturforvaltningen.

Projektet gennemføres i praksis således, at der nedsættes en projektgruppe med en medarbejder fra Udviklingsafdelingen, Natur/miljø teamet, Plan teamet, samt repræsentanter fra konsulenterne Svend Allan Jensen A/S og Amphi Consult.

Sekretariatsfunktionen i Jammerbugt Kommune varetages af

Arendse Dahlstrøm Tlf. 72 57 76 93,
e-mail ada@jammerbugt.dk

Dorte Ringgaard Tlf. 72 57 78 93,
e-mail dor@jammerbugt.dk

Svend Erik Rolandsen er Plan09s kontaktperson på projektet.

Styregruppen:

Borgmester Mogens Gade
Teknisk Direktør Knud Nørgaard
Stabschef for udvikling Noël Mignon
Plan- og Miljøchef Gitte Clausen

Projektgruppen:

Plan- og Miljøchef Gitte Clausen
Udviklingsmedarbejder Ida Rytter
Teamleder Plan Kell Agerbo
Naturkonsulent Henrik Damsgaard
(Jammerbugt Kommune)
Svend Allan Jensen A/S: Kristian Brandsager,
Robert Mogensen, Henrik Bojesen.
Amphi Consult: Martin Hesselsøe m.fl.

Projektets aktører:

Alle politikere i Jammerbugt Kommune
Medarbejdere på Teknik og Miljø
Danmarks Naturfredningsforening:
Hovedkontor: Katrine Hahn Kristensen
Jammerbugt: Hans Borglykke.
Landbo Nord, Brønderslev:
Søren L. Simonsen
Erhvervschef Poul Bjarne Jensen
Turistchef Finn Hagedorn

De involverede konsulenter og samarbejdspartnere har følgende faglige specialer:

Sven Allan Jensen A/S (SvAJ) beskæftiger sig med by-, trafik-, og sektorplanlægning, og har stor erfaring som proceskonsulenter i forbindelse med kommunal planlægning. Desuden har SvAJ stor erfaring med inddragelse af kulturmiljøer i kommunal planlægning.

Amphi Consult v/ Martin Hesselsøe har speciale i natur- og miljøovervågning, naturbeskyttelse og naturgenopretning, og har stor erfaring med fauna- og floraundersøgelser ved etablering af anlæg og i forbindelse med kommunal planlægning.

Danmarks Naturfredningsforening er Danmarks største grønne organisation. Foreningen arbejder for at redde truet natur overalt i Danmark.

DN i Jammerbugt Kommune arbejder med "Fremtidens Natur i Jammerbugt Kommune", som indspil til kommunens fremtidige planlægning for et grønt netværk.

LandboNord er Nordjyllands landboforening, der udover rådgivning af foreningens medlemmer også tilbyder kurser og fungerer som politisk talerør.

Rollefordeling

Projektet "Åbent land på dagsordenen" gennemføres i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening og LandboNord i Brønderslev. DN og LandboNord har begge stor interesse i landdistriktsprogrammet og i dialogen med kommunerne, og de er begge aktive i arbejdet med naturplaner. De bidrager derfor begge til det forudgående analysearbejde, og medvirker i udpegningen af modelområder. Derudover deltager de i alle workshops samt i det afsluttende seminar.

Sven Allan Jensen A/S inddrages i processtyringen for at sikre, at diskussionerne målrettes strateginiveauet, frem for enkeltsagsniveauet. Desuden har SvAJ rollen som fortæller og formidler af kulturmiljøerne på de enkelte workshops og er arrangementsleder og debatskaber på workshops og seminaret.

Amphi Consult inddrages for at sikre et højt vidensniveau om natur og miljøforhold, og udarbejder en del af det forudgående analysearbejde. Amphi Consult har rollen som fortæller og formidler af naturen og biologien i det åbne land på alle workshops.

Alle aktører deltager i workshops og seminaret, og bidrager til projektet gennem deres diskussioner i den forbindelse.

Kommunens projektgruppe har hele tiden overblikket over projektet, og varetager formidlingen internt og eksternt. De indkalder til møder og workshops og har det økonomiske ansvar.

Plan09-sekretariatet deltager i udvalgte møder, f.eks. udvalgte workshops og det politiske seminar.

Projektets proces og indhold

Sammenfatning af eksisterende information.

Projektets første etape og den grundlæggende forberedelse inden de tre workshops baseres på screening og efterfølgende kortlægning af både natur, kulturmiljøer og landskaber i det åbne land i Jammerbugt Kommune. Naturen karakteriseres bla. ved de forskellige naturtyper og artsdiversiteten, og kulturmiljøerne beskriver menneskers brug af forskellige områder gennem tiden.

Kortlægningen samler al tilgængeligt materiale fra forskellige databaser om kommunen, og der udarbejdes et eller flere temakort, som præsenterer den eksisterende viden.

Beretning om Kommunens natur- og kulturarealer

Den indsamlede og udarbejdede information om det åbne land i Jammerbugt Kommune samles til en "Beretning om Jammerbugt Kommunes natur- og kulturarealer". Beretningen skal være baggrundsmateriale til den politiske diskussion og præsentere politikerne for sammenhængen mellem kort, begreber og virkelighed. Desuden skal beretningen fungere som en lærebog om det åbne land for projektets involverede. Den skal altså klæde politikerne på til en diskussion i de kommende workshops og give dem et overblik over det åbne land i Jammerbugt Kommune. Beretningen er et stykke inspirerende materiale med oversigtskort, små tekster og billeder, og henvender sig til alle projektets involverede.

Modelområder

Den eksisterende information danner sammen med projektgruppens viden og input baggrund for at udpege nogle modelområder, der skal være i fokus i projektets videre forløb. Modelområderne repræsenterer tilsammen den variation af de naturtyper og kulturmiljøer, som hele kommunen råder over. Således skal det være muligt at trække diskussionerne om modelområderne op på et niveau, der handler om hele Jammerbugt Kommunes kommende politik i det åbne land. Dette søges gjort i det afsluttende, debatskabende seminar. Desuden udvælges modelområderne, hvor der er potentiale for interessekonflikter mellem eksempelvis naturbeskyttelse, rekreativ udnyttelse og jordbrugserhvervet.

Workshopholderne fra projektgruppen søger gennem en screening i hvert modelområde at øge deres viden om disse, således at de er godt forberedt til de kommende workshops.

Gennemgangen af modelområderne baseres især på følgende punkter:

- At foretage en subjektiv værdisætning af naturen i de pågældende modelområder på baggrund af faglige vurderinger. Værdisætningen baseres på forskellige kriterier: I hvor høj grad er der lovgivet i dette område? Hvor stor artsdiversitet, oprindelighed eller originalitet har dette område? Hvor stor værdi har området i kraft af landskabets æstetik eller mulighed for rekreativ udnyttelse? Hvilket potentiale har området som fremtidigt naturområde? Dette arbejde er grundlaget for yderligere diskussion af naturværdi.
- At karakterisere kulturmiljøerne og landskaberne ved menneskers historiske brug af området, og få et billede af den store bagvedliggende fortælling, der kan være en værdifuld at bære videre.

Workshops og seminar

Indenfor hver af Jammerbugt Kommunes tre dominerende landskabstyper; kysten, bakkerne og lavlandet, er der udpeget et modelområde. På alle tre workshops besøges et modelområde med det formål, på stedet, at skabe en reel og ægte dialog mellem alle deltagere. Der er oplæg fra SvAJ, som er workshopledere, og fra andre aktører som oplæg til debatterne. På disse workshops inviteres hele byrådet til at deltage.

Kysten – workshop I (16/4)

Formålet med første workshop er at belyse beskyttelse og benyttelse af det åbne land på kysten og vurdere områdets potentialer i forhold til turisme, friluftsliv og erhverv. Samtidig tages der hul på debatten omkring værdisætning af natur, kulturmiljø og landskaber, som kan danne grundlaget fremtidig politik i det åbne land.

Som opsamling på første workshop rundsendes en avis med korte faglige artikler, leder af borgmesteren, interviews, indlæg fra deltagerne og fotos til deltagerne. Avisen indeholder desuden et kort oplæg til næste workshop.

Bakkerne - workshop II (23/4)

Formålet med workshop 2 er fortsat at belyse beskyttelse og benyttelse af det åbne land, men nu i bakkerne. Samtidig fortsættes og styrkes debatten omkring mulighederne for turisme, friluftsliv og erhverv i det åbne land yderligere.

En avis efter samme koncept som efter workshop 1, dog med større vægt på holdningsprægede artikler, rundsendes som referat og oplæg til næste workshop.

Lavlandet – workshop III (2/5)

Formålet med workshop 3 er fortsat at belyse og samle op omkring beskyttelse og benyttelse af det åbne land med eksempler i lavlandet. Debatten omkring natur- og kulturmiljø-værdier konkretiseres yderligere på vej mod en vision om turisme, friluftsliv og erhverv i Jammerbugt Kommune.

En avis med hovedvægt på holdningsprægede indlæg og interviews samt en leder af borgmesteren fungerer som opsamling på 3. workshop. Et konkret forslag til en politik i det åbne land indgår som oplæg til det afsluttende seminar.

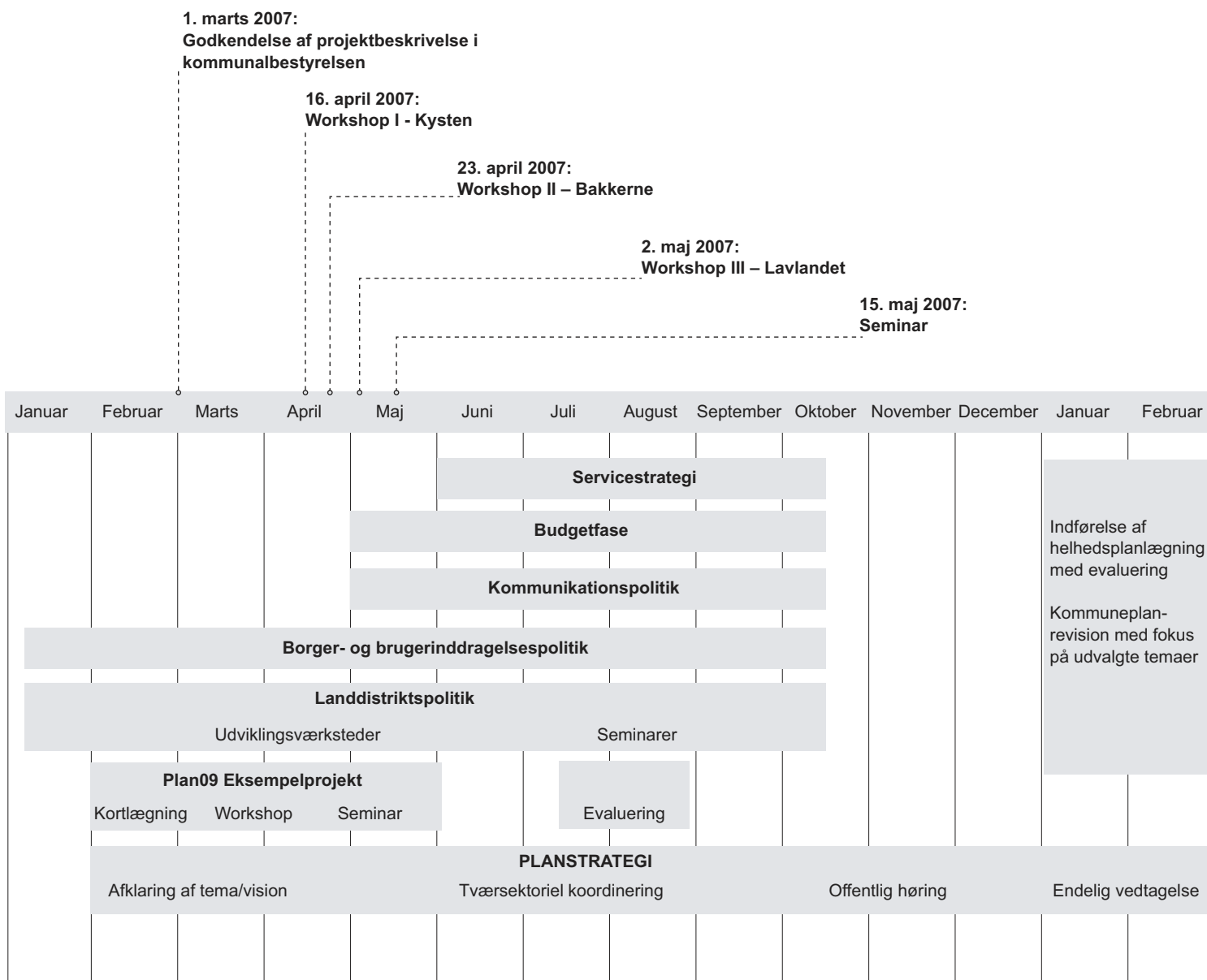
Seminar (15/5)

Seminarier skal opsummere de debatter, der er opstået på de tre workshops. Seminaret skal løfte diskussionerne op på det strategiske og politiske niveau. De første retningslinier til kommunens politik om turisme- og friluftsliv i det åbne land fastsættes, og der sættes ord på de "politiske natur- og kulturværdier" i Jammerbugt Kommune. Der udarbejdes skriftligt materiale, som beskriver, hvilke emner der er debatteret, og de holdninger der måtte være opstået gennem projektet.

Tidsplan

Eksempelprojektet løber fra 1. januar 2007 til maj 2007 med screening, kortlægning, workshops, seminar og første evaluering.

Tidslinien viser Plan09 projektets proces øverst og sammenhæng med kommunens resterende planer nederst.

Sammenhæng med planprocessen i Jammerbugt Kommune

Projektet "Åbent land på dagsordenen" er en forløber til arbejdet med planstrategien, der formuleres i maj. Det henvender sig til politikerne og medarbejdere internt i kommunen, og skal medvirke til at formulere de visioner som skal være synlige i Planstrategien. Andre dele af planprocessen henvender sig til borgerne og sikre en fremtidig dialog med dem i planprocessen.

I februar til maj måned vil Tema- og udviklingsudvalget afholde 24 udviklingsværksteder i et tilsvarende antal lokalområder. Formålet er at skabe dialog mellem lokalområderne og udvalgets arbejde, samt at få input til formulering af en landdistriktspolitik samt en borger- og brugerinddragelsespolitik.

Parallelt med dette forløb vil kommunalbestyrelsen fra januar til maj gennem temamøder og enkeltprojekter, som plan09-eksempelprojektet, indsamle viden og danne sig et overblik over, hvilke indsatsområder og temaer som Jammerbugt Kommune vil profilere sig på over for omverden.

I Jammerbugt Kommune lægges der vægt på at skabe sammenhæng mellem de forskellige overordnede planer og budgetproceduren. Målet er at kunne indføre en form for helhedsplanlægning sideløbende med at den nye kommuneplan for Jammerbugt tager sin form i perioden 2007-2009.

I forbindelse med opstart af budgetproceduren omkring maj til august måned vil planstrategien blive konkretiseret og tage sin form. Andre politikker som kommunikationspolitik, borger- og brugerinddragelsespolitik, landdistriktspolitik, agenda 21 politik, servicestrategi, børnepolitik, sundhedspolitik mv. forventes på samme tidspunkt at foreligge i udkast. Således kan der ske en tværgående koordinering af indsatsområder i forhold til budget inden fremlæggelse til offentlig debat og vedtagelse. Målet er at kunne vedtage en planstrategi og en række politikker samtidig med budgetvedtagelsen i oktober 2007. Den offentlige høring af planstrategien vil være i oktober til december måned, hvor målet er at skabe en offentlig debat, som en samlet kommunalbestyrelse har ejerskab til og som signalerer til omverdenen, hvad Jammerbugt Kommune står for og ønsker at arbejde for at gennemføre på både kort og langt sigt.

I processen vil Jammerbugt Kommune fokusere på at politikker og strategier kan føres ud i livet, at mål og visioner er målbare og der er afsat ressourcer til gennemførelse af skitserede løsninger. For at dette kan nås kræves en dialog med eksterne partnere.

Informationsformidling & PR

Projektet "Åbent land på dagsordenen" er et eksempelprojekt, som andre kommuner skal kunne følge og evt. bruge nogle af de erfaringer, projektet giver. Projektet vil derfor være synligt på Plan09s hjemmeside, og vil blive opdateret med statusrapporter. Desuden vil Jammerbugt Kommune levere et eller flere foredrag i forbindelse med netværksarrangementer i Plan09 i 2007.

Jammerbugt Kommunes politikere vil løbende blive orienteret om projektets status og kommende aktiviteter, således at de med størst muligt engagement kan deltage i aktiviteterne.

Desuden vil Jammerbugt Kommune også forpligte sig til at orientere kommunens borgere om projektets forløb, selvom de ikke er direkte involverede. Derfor uddeles en folder på alle de udviklingsværksteder, der afholdes i forbindelse med udarbejdelse af landdistriktspolitikken. Desuden vil projektbeskrivelsen blive tilgængelig på Jammerbugt Kommunes hjemmeside. Her vil beretningen og aviserne fra de tre workshops også ligge.

Yderligere information ud af kommunen kan med fordel benytte kanaler som DN og LandboNords fagblade, føljetoner i den lokale ugeavis og Nordjyske Medier.

Økonomi

Projektet er økonomisk støttet af Realdania via Plan09-sekretariatet i Skov- og Naturstyrelsen. Støtten fra Plan09 målrettes til brug af konsulenter i fht. screening, kortlægning, workshops, politisk seminar mv. Samlet er støtten på 309.375 kr.

Jammerbugt Kommune støtter projektet med ca. 800 arbejdstimer.

Budget for gennemførelse af eksempelprojektet fremgår af bilag.

Der findes i bilagene s 15 et budget, som specificerer konsulenttydelserne i hovedaktiviteter. Budgettet er opdelt på kvartaler. Støtten dækker konsulenttydelser, workshops, seminar mv., men ikke f.eks. trykning af planstrategien.

Regninger fremsendes til Plan09 hvert kvartal. Der redegøres samtidig for antallet af kommunale arbejdstimer i perioden, fordelt på hovedaktiviteter, som dokumentation for den del af den kommunale medfinansiering, der udgøres af egne arbejdstimer.

Evaluering

Eksempelprojektet afrapporteres formelt ultimo 2007/primò 2008 i en 10 siders evalueringsrapport, som udformes i samarbejde med Plan09-sekretariatet.

Et af de vigtigste elementer i denne evaluering er en vurdering af, om processen afspejler planstrategiens konkrete indhold – er der f.eks. opnået forståelse og lyst til fortsat samarbejde mellem lokalpolitikere, Danmarks Naturfredningsforening og LandboNord om visioner for udviklingen i det åbne land.

Jammerbugt Kommune har også en ambition om løbende at beskrive projektets status. Denne status vil hovedsagligt omhandle de erfaringer, kommunen har gjort sig med hensyn til gennemførelsen af kortlægning og workshops, hvor der fokuseres på at skabe politisk ejerskab til de nye planopgaver i det åbne land.

DN og LandboNord medvirker i planstrategiens offentlighedsfase, således at de her får mulighed for at ytre sig om deres oplevede indflydelse på nærværende projekt. Desuden evalueres deres udbytte af samarbejdet.

Succeskriterier

Projektets succeskriterier er det spejl, som projektet sættes overfor i slutningen af perioden. Disse er både realistiske og ambitiøse, og ved deres opfyldelse vil kommunen være nået langt i arbejdet mod en stærk politik i det åbne land.

Følgende kriterier ønsker Jammerbugt Kommune at opfylde gennem projektet "Åbent land på dagsordenen":

- At kommunalbestyrelsen deltager med minimum 75% af samlet antal, og sammen med nøglemedarbejdere får et kompetenceløft i forhold til viden om natur, naturtyper, naturværdi, kulturlandskaber og kulturværdier.
- At kommunalbestyrelsen og nøglemedarbejdere får en konkret viden om den natur og de kulturlandskaber, der findes i Jammerbugt Kommune.
- At kommunalbestyrelsen i planstrategien har beskrevet vægtningen af natur, og udarbejdet overordnede retningslinier for handlingsplan og udviklingsprojekter i forhold til natur og kulturlandskaber i Jammerbugt Kommune.
- At der på de enkelte workshops opnås forståelse mellem DN, LandboNord og kommunalbestyrelsen - samt på det afsluttende seminar om visioner for det åbne land.
- At der sker en øget politisk bevidsthed om planlægning i det åbne land.

Perspektivering

Med "åbent land på dagsordenen" grundlægges muligheden for en fortsat dialog mellem Jammerbugt Kommune, DN og LandboNord. Det vil være en stor styrke, hvis denne samarbejde vil lægge til grund for udviklingsstrategier i det åbne land for fremtiden.

I forbindelse med at kommunalbestyrelsens forslag til planstrategien offentliggøres vil det være en oplagt mulighed at markedsføre Jammerbugt Kommune som en kommune med fokus på natur og kultur. Dette kan gøres som en kombination mellem en flermediel indsats og en begivenhed ved et af kommunens attraktive eksempler på natur, kulturmiljøer og landskaber. Her vil borgere og presse, som opfølgning på Plan09-processen, få mulighed for at opleve potentialet i Jammerbugt Kommunes åbne land, her sat op i en let fordøjelig udgave. Formålet med dette er, udover markedsføringen af kommunen, at åbne projektet mod offentligheden og give borgerne mulighed for at komme i dialog med kommunalbestyrelsen og projektgruppen. Desuden skal der være mulighed for at aflevere ideer og kommentarer til planstrategien. Disse ideer og kommentarer kan herefter indarbejdes i tilretningen af planstrategien, således at borgerne oplever en dialogvillig kommune, der tager sine borgere seriøst.

Denne markedsføring vil potentielt give øget bosætning, øget salg af sommerhusgrunde og en stigende turisme, hvilket på sigt vil kunne give en mere aktiv, levende og voksende kommune.